BOA Yıldız Arşivi 1877 (1294) Orijinal Bâbıâlî Şifre Miftâhları Külliyâtı (`Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10, 1/11`) — Tam Çözüm

93 Harbi (1877–1878) Bâbıâlî İki Haneli Harf Cetvellerinin (3 × 58/81 = 174 Hücre) ve Sıfırsız Üç Haneli Kelime Lügatlerinin Karşılaştırmalı Edisyonu · Hazırlanış: 17.11.2026

3 × 58 / 81	23 / 81	29 × 2	%0 Sıfır	4 Gömlek	6 Levha
çözülen 1877 harf cetveli	her cetvelde boş bırakılan sayı	harf başına sabit homofon	Kısım I ve Kısım II'de 0 rakamı	Y.MTV. 1/6, 1/9, 1/10, 1/11	orijinal arşiv faksimilesi

1. Karşılaştırmalı Mimari Özet ve 58 / 81 Tasarım Yasası

Osmanlı Arşivi Yıldız Mütenevvi Maruzat fonunda (`Y.MTV. Dosya 1`) günümüze ulaşan 1877 tarihli üç orijinal Bâbıâlî iki haneli şifre cetvelinin (`1/6, 1/9, 1/10`) tamamı hücre hücre okunmuş ve **üçünün de 81 sayılık sıfırsız (`11–99`) havuzdan tam 58 sayıyı (29 Osmanlı harfi × 2 homofon) doldurup tam 23 sayıyı atanmamış (boş) bıraktığı** kanıtlanmıştır. Bu bulgu, Mayıs 1293 (Mayıs 1877) *Umûm Vilâyât* miftahında 2.515 şifre grubunda hiç görülmeyen 10 sayının da defter tanzim edilirken boş bırakıldığını kesin olarak doğrular.

Arşiv Referansı	Hicrî / Mîlâdî Tarih	Dolu Sayı	Boş Sayı	Homofon Kuralı	Kısım II (Üç Haneli Lügat)
DH.ŞFR. 109/1–15 (Rekonstrüksiyon)	Mayıs 1293 / Mayıs 1877	**71 / 81**	**10 / 81**	29 harf (1–6 homofon) + ده, نك	Sıfırsız `111–999` (17 kod belgelendi)
BOA, Y.MTV. 1/6 (Orijinal)	29 C.evvel 1294 / 11 Haziran 1877	**58 / 81**	**23 / 81**	29 harf × 2 homofon	Yok (yalnız 2 haneli cetvel)
BOA, Y.MTV. 1/9 (Orijinal)	15 Ramazan 1294 / 23 Eylül 1877	**58 / 81**	**23 / 81**	29 harf × 2 homofon	Sıfırsız `118–988` (2 sayfa tam lügat)
BOA, Y.MTV. 1/10 (Orijinal)	7 Zilhicce 1294 / 13 Aralık 1877	**58 / 81**	**23 / 81**	29 harf × 2 homofon	Sıfırsız `255–956+` (5 sayfa tam lügat)
BOA, Y.MTV. 1/11 (Orijinal)	17 Muharrem 1295 / 21 Ocak 1878	—	—	Yalnız kelime kodeksi	Alfabetik حرف الالف–حرف الياء kodeksi

2. BOA, Y.MTV. 1/6 (29 Cemâziyelevvel 1294 / 11 Haziran 1877) — 58 / 81 Tam Çözüm

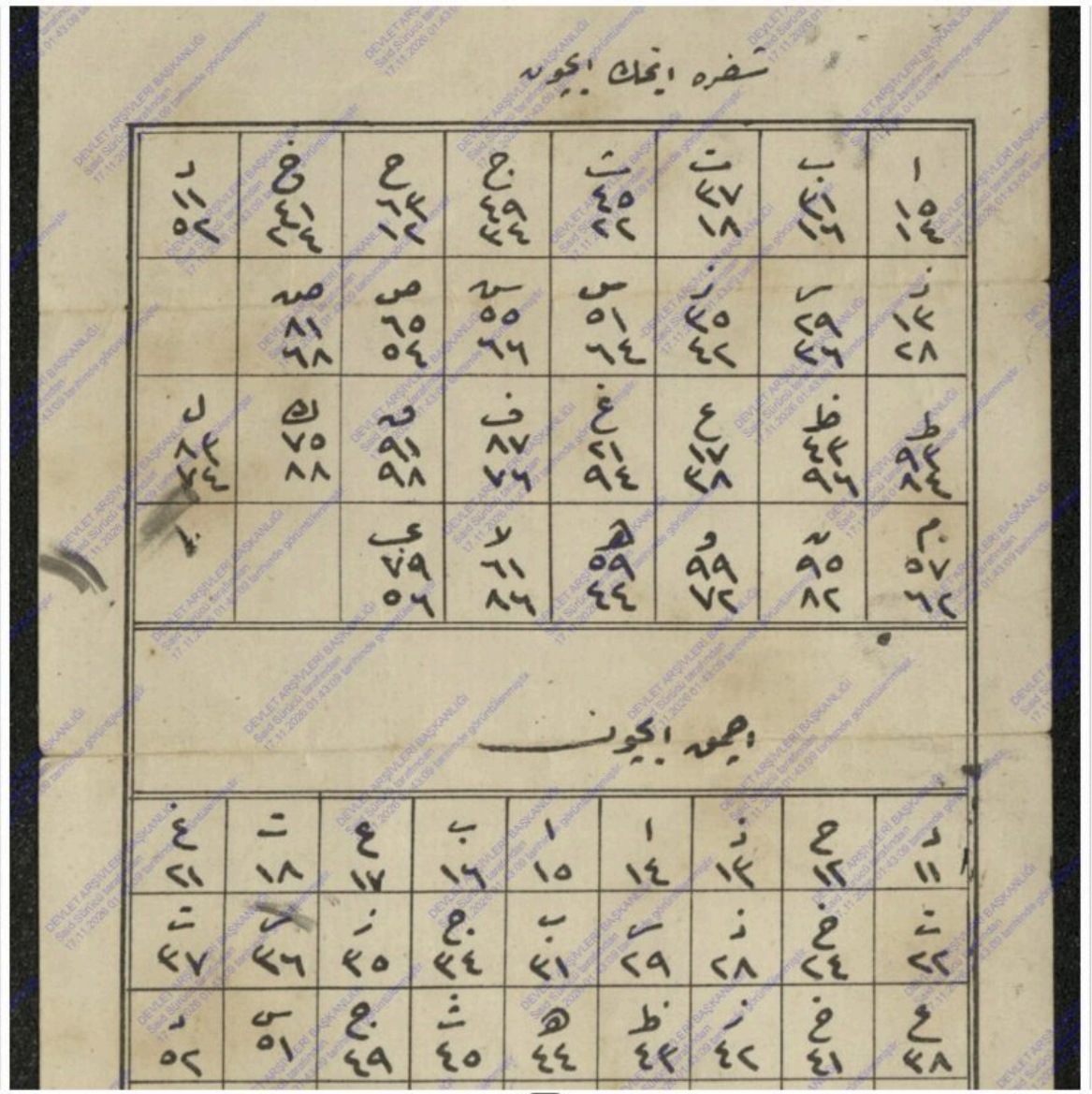
Hem *«Şifre etmek için»* (شفره ايتمك ايچون) hem de *«Açmak için»* (اچمق ايچون) cetvellerini aynı varakada taşıyan bu belge, iki tablonun çapraz kontrolüyle **58 / 58 sıfır hatayla** doğrulanmıştır. **Atanmamış 23 sayı:** `19, 23, 25, 26, 27, 32, 33, 39, 46, 47, 48, 53, 58, 67, 69, 71, 73, 77, 78, 85, 89, 92, 97`.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1·	11 د	12 ح	13 ذ	14 ا	15 ا	16 ب	17 ع	18 ت	19 —
2·	21 غ	22 ث	23 —	24 خ	25 —	26 —	27 —	28 ذ	29 ر
3·	31 ب	32 —	33 —	34 ج	35 ز	36 ر	37 ت	38 ع	39 —
4·	41 خ	42 ز	43 ظ	44 ق	45 ث	46 —	47 —	48 —	49 ج
5·	51 س	52 د	53 —	54 ص	55 ش	56 ى	57 م	58 —	59 ق
6·	61 لا	62 م	63 ح	64 س	65 ص	66 ش	67 —	68 ض	69 —
7·	71 —	72 و	73 —	74 ل	75 ك	76 ف	77 —	78 —	79 ى
8·	81 ض	82 ن	83 ل	84 ط	85 —	86 لا	87 ف	88 ك	89 —
9·	91 ه	92 —	93 ط	94 غ	95 ن	96 ظ	97 —	98 ه	99 و

2.1 Y.MTV. 1/6 Şifreleme Cetveli (29 Harf × 2 Homofon)

Harf	Kodlar	Harf	Kodlar	Harf	Kodlar
ا	`14, 15`	ب	`16, 31`	ت	`18, 37`
ث	`22, 45`	ج	`34, 49`	ح	`12, 63`
خ	`24, 41`	د	`11, 52`	ذ	`13, 28`
ر	`29, 36`	ز	`35, 42`	س	`51, 64`
ش	`55, 66`	ص	`54, 65`	ض	`68, 81`
ط	`84, 93`	ظ	`43, 96`	ع	`17, 38`
غ	`21, 94`	ف	`76, 87`	ق	`44, 59`
ك	`75, 88`	ل	`74, 83`	م	`57, 62`
ن	`82, 95`	و	`72, 99`	ه	`91, 98`

Harf	Kodlar	Harf	Kodlar	Harf	Kodlar
لا	61, 86	ى	56, 79	—	—

© Devlet Arşivleri Başkanlığı - 2018 Sunucu 3 tarafından 251 milisaniyede cevaplandı

Levha A · BOA, Y.MTV. 1/6 (29 Cemâziyelevvel 1294 / 11 Haziran 1877) — Üstte «شفره ايتمك ايچون» (29 harf × 2 homofon = 58 sayı; son 3 kutu boş), altta «اچمق ايچون» (99–11 sıralı açma cetveli).

3. BOA, Y.MTV. 1/9 (15 Ramazan 1294 / 23 Eylül 1877) — 58 / 81 Tam Çözüm ve Kısım II Lügati

Mayıs 1293 *Umûm Vilâyât* defterinin doğrudan yapısal ikizidir: üstte 29 harflik iki haneli tablo (**58 dolu, 23 boş sayı**: `18, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 46, 47, 48, 53, 58, 63, 69, 73, 77, 78, 81, 83, 84, 85, 89, 97`), altta ise `118` = ارادہ سنیہ ile başlayıp `988`'de biten **sıfırsız üç haneli kelime lügati** yer alır.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1·	11 ك	12 ق	13 ض	14 خ	15 ط	16 ط	17 ذ	18 —	19 ح
2·	21 ظ	22 غ	23 ك	24 ف	25 م	26 ا	27 غ	28 ذ	29 ن
3·	31 ل	32 —	33 —	34 ظ	35 —	36 —	37 —	38 —	39 ض
4·	41 ر	42 ن	43 د	44 ث	45 ع	46 —	47 —	48 —	49 ق
5·	51 ه	52 ل	53 —	54 ب	55 و	56 ع	57 ا	58 —	59 ث
6·	61 ج	62 م	63 —	64 و	65 ى	66 ه	67 ف	68 ى	69 —
7·	71 س	72 ت	73 —	74 ص	75 ش	76 ز	77 —	78 —	79 ح
8·	81 —	82 ص	83 —	84 —	85 —	86 ج	87 ز	88 ش	89 —
9·	91 لا	92 خ	93 س	94 ر	95 ب	96 د	97 —	98 لا	99 ت

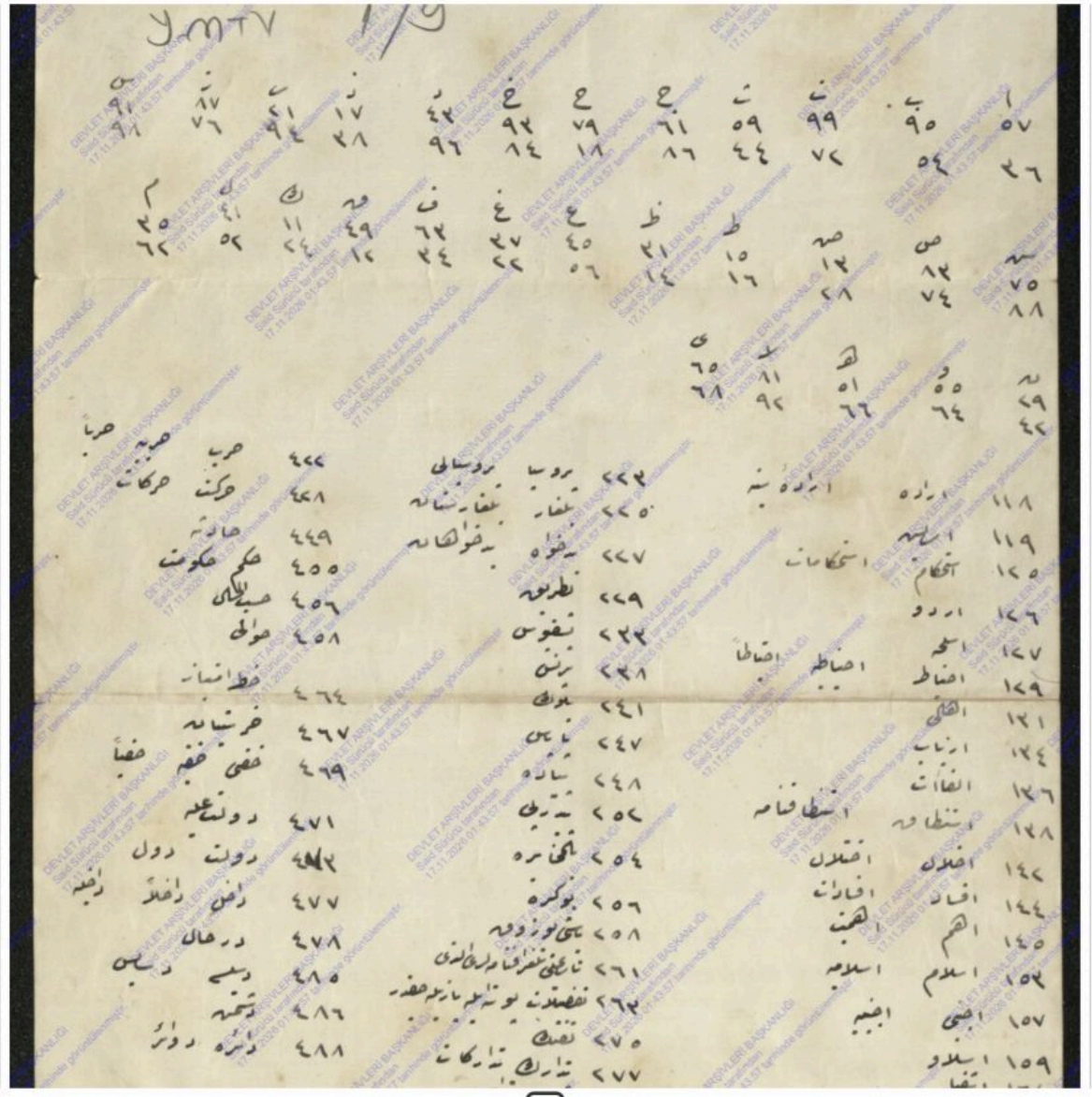
3.1 Y.MTV. 1/9 Şifreleme Cetveli (29 Harf × 2 Homofon)

Harf	Kodlar	Harf	Kodlar	Harf	Kodlar
ا	`26, 57`	ب	`54, 95`	ت	`72, 99`
ث	`44, 59`	ج	`61, 86`	ح	`19, 79`
خ	`14, 92`	د	`43, 96`	ذ	`17, 28`
ر	`41, 94`	ز	`76, 87`	س	`71, 93`
ش	`75, 88`	ص	`74, 82`	ض	`13, 39`
ط	`15, 16`	ظ	`21, 34`	ع	`45, 56`
غ	`22, 27`	ف	`24, 67`	ق	`12, 49`
ك	`11, 23`	ل	`31, 52`	م	`25, 62`
ن	`29, 42`	و	`55, 64`	ه	`51, 66`
لا	`91, 98`	ى	`65, 68`	—	—

3.2 Y.MTV. 1/9 Üç Haneli Sıfırsız Kısım II Lügatinden Seçme Maddeler (s.1–2)

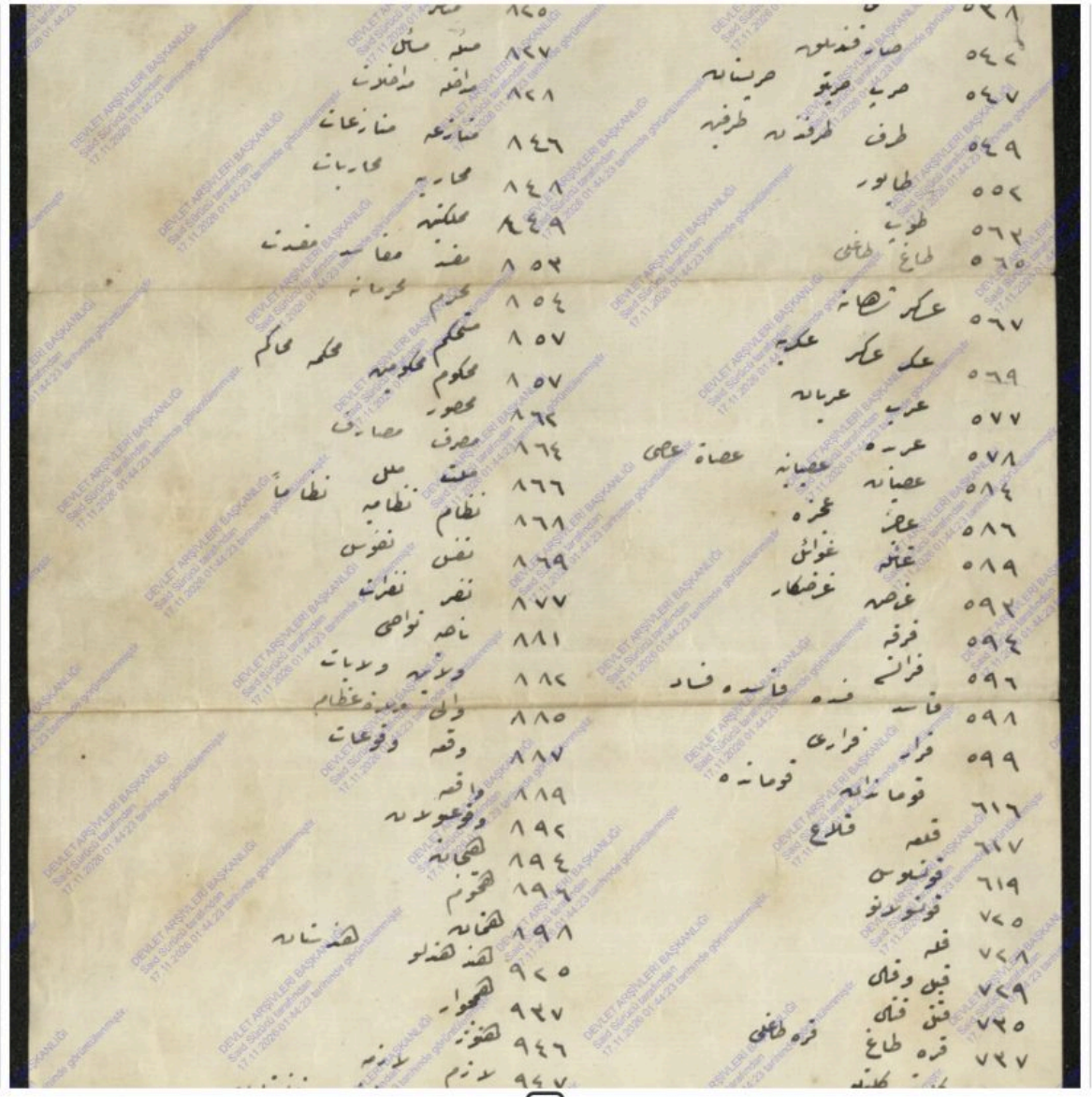
Kod	Osmanlıca Madde	Okunuş	Mayıs 1293 Paraleli / Yapısal Not
118	اراده / اراده سنیه	irâde / irâde-i seniyye	—
119	استحکام / استحکامات	istihkâm / istihkâmât	—
125	انتظام	intizâm	—
126	اردو	ordu	—
127	اسلحه	esliha	—
129	انضباط / انضباطیه	inzibât	—
131	اهالی	ahâlî	—
136	افغان	Afgân	—
138	انتظار / انتظارده	intizâr	—
142	اختلال	ihtilâl	—
152	اسلام / اسلامیه	İslâm / İslâmiyye	—
157	اجنبی / اجنبیه	ecnebî / ecnebiyye	—
175	انکلتره / انکلتره لو	İngiltere	—
182	ایتالیا	İtalya	—
184	اوسترییا / اوسترییالو	Avusturya	—
185	ایران / ایرانی	Îrân / Îrânî	Mayıs 1293: 224 = ایران
191	ارمنی	Ermenî	—
192	پادشاه / پادشاهی	pâdişâh / pâdişâhî	—
223	روسیه / روسیه لو	Rusya / Rusyalı	—
225	بلغار / بلغارستان	Bulgar / Bulgaristan	—
227	پرتوسته	protesto	—
229	بطریه	batarya	—
233	نفوس	nüfûs	Mayıs 1293: 753 = نفوس
238	پاشا	paşa	Mayıs 1293: 253 = پاشا
241	بلوك	bölük	—
248	پیاده	piyâde	—
261	تاریخلی تلغرافنامه لرینی	târihli telgrafnâmelerini	Mayıs 1293: 295 = تلغرافنامه
277	تدارك / تدارکات	tedârik / tedârikât	—
313	جبل	Cebel (Karadağ)	—
346	ضابط / ضابطان	zâbit / zâbitân	—
357	جاسوس	câsûs	—
369	محاربه	muhârebe	—
433	حرب / حربیه	harb / harbiyye	—
438	حرکت / حرکات	hareket / harekât	Mayıs 1293: 344 = حرکت
455	حکومت	hükûmet	Mayıs 1293: 347 = حکومت
471	دولت علیه	Devlet-i Aliyye	—
495	ردیف	redîf	—
517	سواری	süvârî	—
522	سلاح	silâh	—

Kod	Osmanlıca Madde	Okunuş	Mayıs 1293 Paraleli / Yapısal Not
547	صربیه / صربلو	Sırbiye / Sırplı	—
549	طرف / طرفندن / طرفنه	taraf / tarafından / tarafına	Mayıs 1293: 548 = طرف (birebir aynı sayı bölgesi!)
552	طابور	tabur	Mayıs 1293: 549 = طابور؟ / طوپ؟
562	طوپ	top	Mayıs 1293: 549 = طابور؟ / طوپ؟
565	طاغ / طاغلی	dağ / dağlı	—
567	عسکر / عساکر نظامیه	asker / asâkir-i nizâmiyye	Mayıs 1293: 557 = عساکر
569	عسکر / عساکر ملکیه	asâkir-i mülkiyye	—
578	عصاه / عصیان	usât / isyân	Mayıs 1293: 567 = عصیان
594	فرقه	fırka	Mayıs 1293: 618 = فرقه
596	فرانسه	Fransa	—
599	قوماندان / قوماندانه	kumandan	—
617	قلعه / قلاع	kal‘a / kılâ‘	—
619	قونسولس	konsolos	—
737	قره طاغ / قره طاغلی	Karadağ / Karadağlı	—
749	مهمات	mühimmât	—
756	مومی الیه	mûmâ-ileyh	Mayıs 1293: 672 = †مشارالیه
762	موقع / مواقع	mevki‘ / mevâki‘	—
848	محاربه / محاربات	muhârebe / muhârebât	—
852	مفسد / مفسدت	müfsid / mefsedet	—
866	نظام / نظامیه	nizâm / nizâmiyye	—
869	نفس / نفوس	nefs / nüfûs	Mayıs 1293: 753 = نفوس
877	نفر / نفرات	nefer / neferât	—
882	ولایت / ولایات	vilâyet / vilâyât	—
947	لازم	lâzım	—
949	یونان / یونانلو / یونانستان	Yûnân / Yûnânistan	Mayıs 1293: 857 = یونان
965	یانینه	Yanya	—
987	یکی	yeni	—

© Devlet Arşivleri Başkanlığı - 2018 Sunucu 3 tarafından 288 milisaniyede cevaplandı

Levha B · BOA, Y.MTV. 1/9 s.1 (15 Ramazan 1294 / 23 Eylül 1877) — Üstte 29 harflik Kısım I cetveli (58 dolu, 23 boş sayı); altta 118 = ارادہ سنیہ ile başlayan sıfırsız 3 haneli Kısım II kelime lügati.

© Devlet Arşivleri Başkanlığı - 2018 Sunucu 3 tarafından 249 milisaniyede cevaplandı

Levha C · BOA, Y.MTV. 1/9 s.2 (547 = يونان = 949 … طابور = 552 ,طرف = 549 … صربيه) — Üç haneli Kısım II lügatinin ikinci sayfası: sıfır içeren tüm sayıların (550, 560, 600–610 vb.) atlandığını doğrudan belgeleyen orijinal varaka.

4. BOA, Y.MTV. 1/10 (7 Zilhicce 1294 / 13 Aralık 1877) — 58 / 81 Tam Çözüm ve 5 Sayfalık Lügat

Yedi sayfalık bu miftahın 1. sayfası 58 kutuluk sıralı açma cetvelini (**23 boş sayı:** `13, 15, 21, 26, 32, 33, 37, 44, 49, 51, 53, 56, 61, 62, 69, 71, 75, 79, 83, 87, 89, 93, 98`), 2–5. sayfaları ise `حرف با، حرف حا، حرف سین، حرف میم` başlıklarıyla ayrılmış **sıfırsız üç haneli kelime lügatini** içerir. İlk satırdaki 6 kutu (`11, 12, 14, 16, 17, 18`), `19–99` arasındaki 52 kutuda tek homofonu bulunan 6 harf (ا، ح، س، ر، ص، و) ile çanak/kuyruk paleografisi üzerinden kesinleştirilmiştir.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1·	11 ا	12 ح	13 —	14 س	15 —	16 ر	17 ص	18 و	19 ع
2·	21 —	22 ع	23 ب	24 ل	25 غ	26 —	27 ج	28 ه	29 ی
3·	31 ف	32 —	33 —	34 خ	35 ت	36 ف	37 —	38 د	39 ل
4·	41 ث	42 ز	43 ظ	44 —	45 ر	46 لا	47 ط	48 ذ	49 —
5·	51 —	52 ض	53 —	54 ق	55 م	56 —	57 ه	58 ج	59 ز
6·	61 —	62 —	63 ن	64 خ	65 ض	66 ث	67 ذ	68 ی	69 —
7·	71 —	72 ك	73 ق	74 ت	75 —	76 ش	77 و	78 ظ	79 —
8·	81 لا	82 د	83 —	84 ك	85 ش	86 م	87 —	88 ا	89 —
9·	91 ن	92 ب	93 —	94 غ	95 ح	96 ط	97 س	98 —	99 ص

4.1 Y.MTV. 1/10 Şifreleme Cetveli (29 Harf × 2 Homofon)

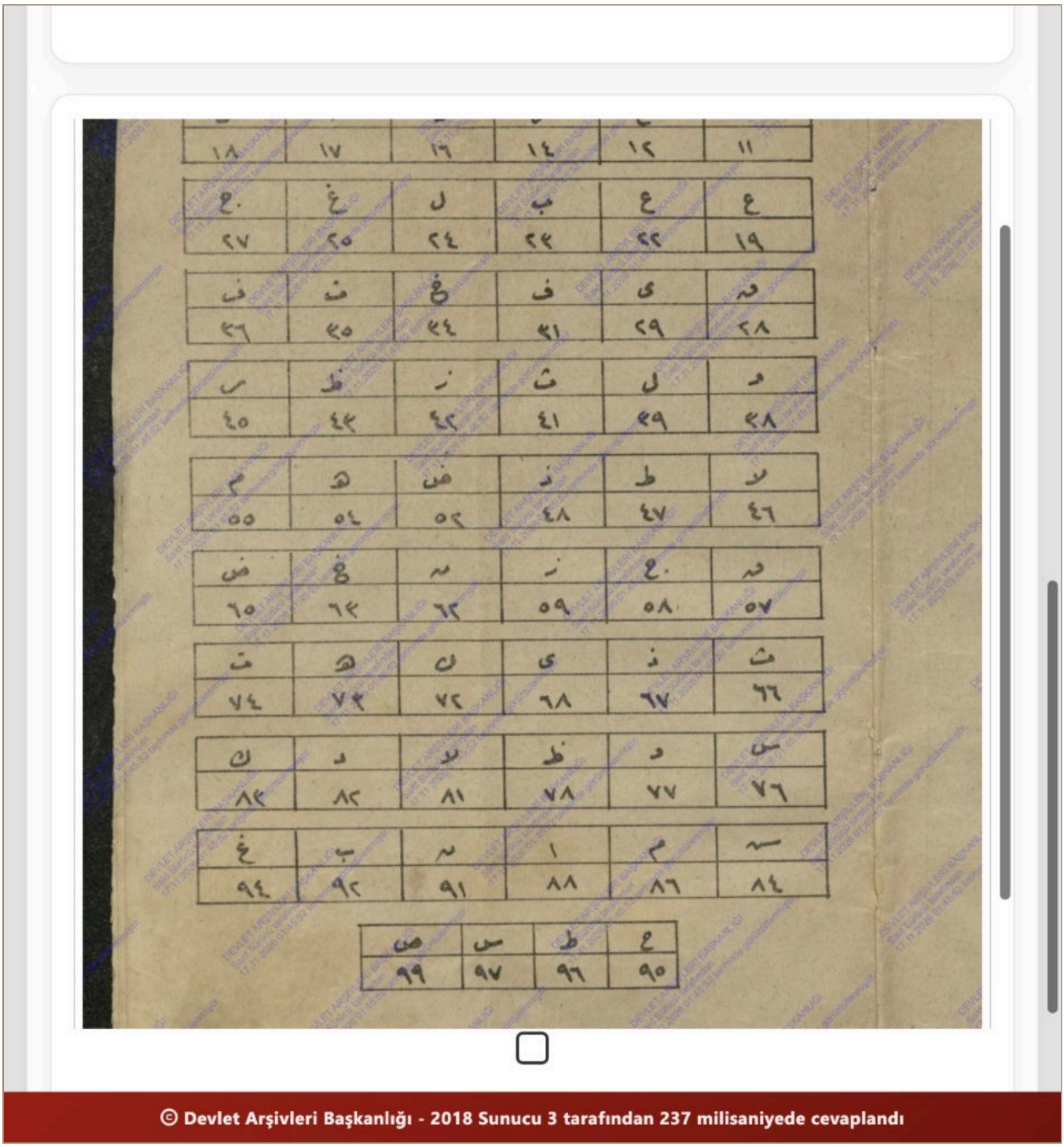
Harf	Kodlar	Harf	Kodlar	Harf	Kodlar
ا	`11, 88`	ب	`23, 92`	ت	`35, 74`
ث	`41, 66`	ج	`27, 58`	ح	`12, 95`
خ	`34, 64`	د	`38, 82`	ذ	`48, 67`
ر	`16, 45`	ز	`42, 59`	س	`14, 97`
ش	`76, 85`	ص	`17, 99`	ض	`52, 65`
ط	`47, 96`	ظ	`43, 78`	ع	`19, 22`
غ	`25, 94`	ف	`31, 36`	ق	`54, 73`
ك	`72, 84`	ل	`24, 39`	م	`55, 86`

Harf	Kodlar	Harf	Kodlar	Harf	Kodlar
ن	63, 91	و	18, 77	ه	28, 57
لا	46, 81	ى	29, 68	—	—

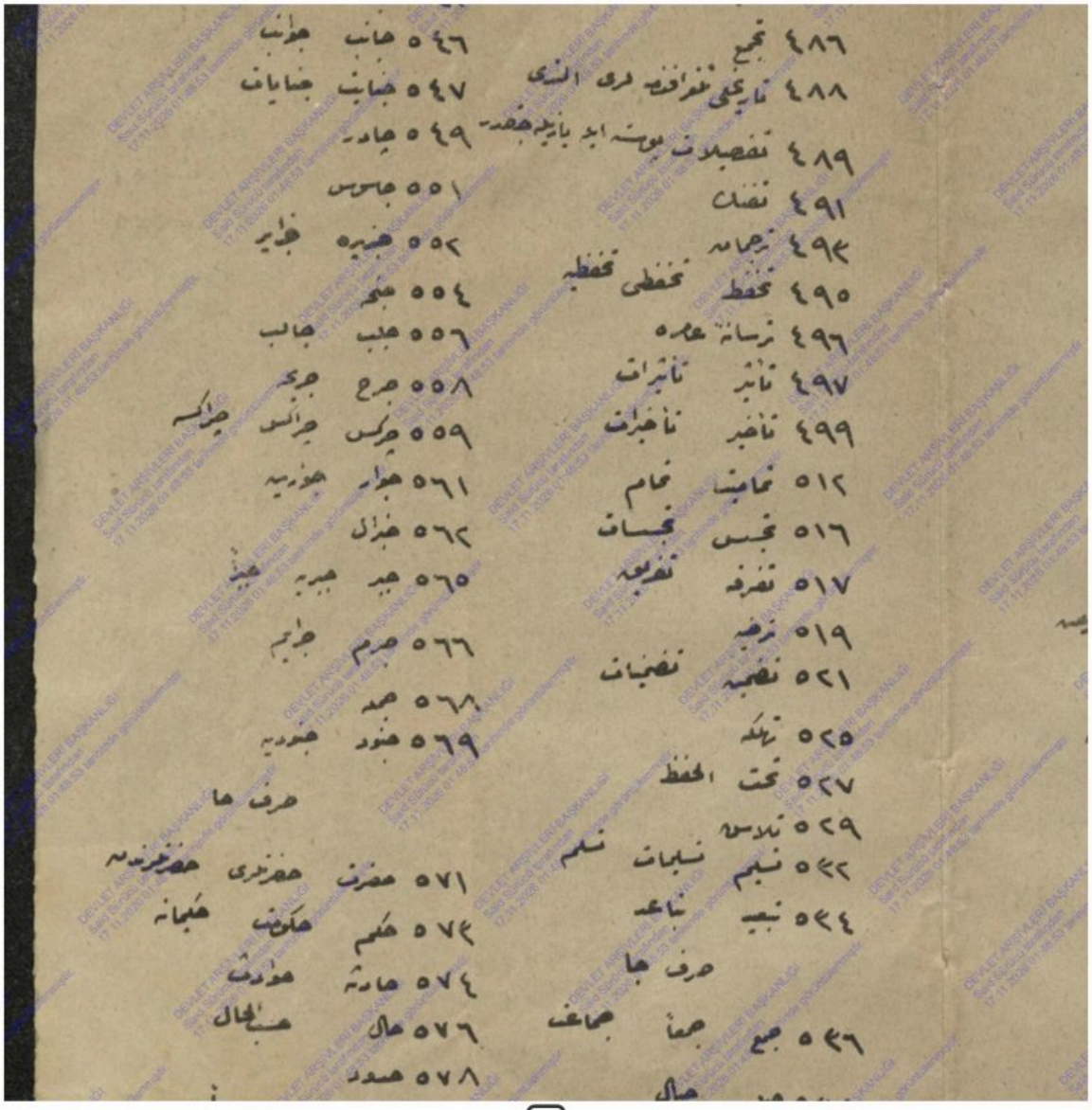
4.2 Y.MTV. 1/10 Üç Haneli Sıfırsız Kısım II Lügatinden Seçme Maddeler (s.2–5)

Kod	Osmanlıca Madde	Okunuş	Mayıs 1293 Paraleli / Yapısal Not
255	المانيا	Almanya	—
257	افلاق	Eflâk	—
261	ايران	Îrân	Mayıs 1293: 224 = ايران
265	اشقودره	İşkodra	—
279	انقره	Ankara	—
282	اولوب	olub	—
285	اولديغى	olduğu	—
431	پادشاه / پادشاهى	pâdişâh / pâdişâhî	حرف با başlangıcı (430 atlanmış — sıfırsız!)
434	پاشا	paşa	Mayıs 1293: 253 = پاشا
438	باب عالى	Bâb-ı Âlî	—
441	بلوك	bölük	—
446	باروت	barut	—
449	بطريه	batarya	—
459	پياده	piyâde	—
488	تاريخلى تلغرافنامه لرى / ساميلرى	târihli telgrafnâme-i sâmîleri	Mayıs 1293: 295 = تلغرافنامه
489	تفصيلات	tafsîlât	—
495	تحفظ / تحفظى / تحفظيه	tahaffuz / tahaffuziyye	—
527	تحت الحفظ	tahtü'l-hıfz	499 → 512 geçişi (500–510 atlanmış — sıfırsız!)
551	جاسوس	câsûs	—
559	چركس / چراكسه	Çerkes / Çerâkise	—
571	حضرتلرى / حضرتلرينك	hazretleri / hazretlerinin	حرف حا başlangıcı
685	سلطنت سنيه	Saltanat-ı Seniyye	حرف سين başlangıcı
695	سلاح	silâh	—
697	سوارى	süvârî	—
698	سررشته	serrişte	109/5'te «بر سررشته [539=شكايت]» eşdizimi
699	سفير / سفرا / سفارت	sefîr / süferâ / sefâret	Mayıs 1293: 522 = سفارت (713 → 699 sıfırsız!)
717	سوق / سوقيات	sevk / sevkiyât	Mayıs 1293: 526 = سوق
719	شفره	şifre	حرف شين başlangıcı
721	ششخانه	şeşhâne	—
728	شكايت / شكايات	şikâyet / şikâyât	Mayıs 1293: 539 = شكايت
759	صرب / صربيه / صربستان	Sırb / Sırbiye / Sırbistan	—
761	ضبط / ضابط	zabt / zâbit	حرف ضاد başlangıcı
874	قلعه / قلوب	kal'a / kulûb	—
912	كتب / كتاب	kütüb / kitâb	898 → 911 geçişi (900–910 atlanmış — sıfırsız!)
927	مشاراليه	müşârün-ileyh	†مشاراليه = Mayıs 1293: 672 .maddesi! حرف ميم 1

Kod	Osmanlıca Madde	Okunuş	Mayıs 1293 Paraleli / Yapısal Not
928	مومی الیه	mûmâ-ileyh	2 حرف میم. maddesi
931	مأمور / مأمورین	me’mûr / me’mûrîn	—
934	موقع / مواقع	mevki‘ / mevâki‘	—
941	محاربه / محاربات	muhârebe / muhârebât	—
942	مملکت	memleket	—
944	مفسد / مفسدت	müfsid / mefsedet	—
951	مهاجر / مهاجرین	muhâcir / muhâcirîn	—
952	محصور / محصوریت	mahsûr / mahsûriyyet	—

Levha D · BOA, Y.MTV. 1/10 s.1 (7 Zilhicce 1294 / 13 Aralık 1877) — 58 kutuluk (29 harf × 2 homofon; 23 sayı atanmamış) sıralı «Açmak içün» cetveli.

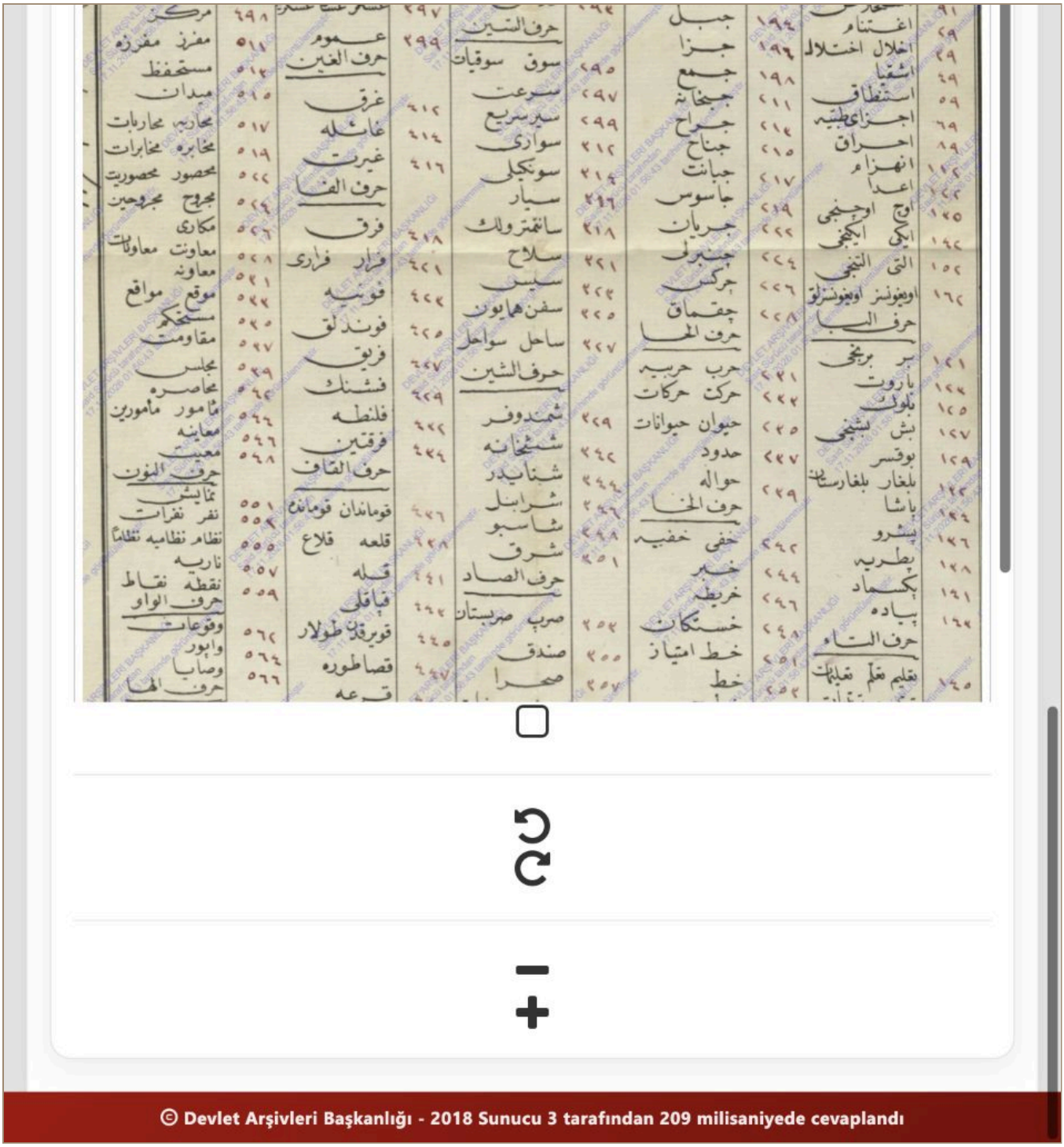

© Devlet Arşivleri Başkanlığı - 2018 Sunucu 3 tarafından 252 milisaniyede cevaplandı

Levha E · BOA, Y.MTV. 1/10 s.3 ve s.5'ten Kısım II Örneği — 488 = تحت الحفظ = 527, تاریخلی تلغرافنامه لری (512 → 499 sıfırsız geçiş!) ve 571 = حضرتلری maddeleri.

5. BOA, Y.MTV. 1/11 (21 Ocak 1878) Alfabetik Kelime Kodeksi

Taşbaskı/hattat işi bu cetvelde kelimeler `حرف الالف، حرف الباء ... حرف الياء` başlıkları altında toplanmıştır (`49` = اشقيا, `122` = برنجى / بر, `124` = باروت, `125` = بلوك, `132` = پاشا, `241` = حرب, `242` = حركت, `295` = سوق, `526` = فرقه, `586` = يونان). Baş harfe göre yapılan bu gruplama, hem Mayıs 1293 defterindeki hem de `Y.MTV. 1/9`'daki (`549` = طرف, `552` = طابور) Kısım II dizilim mantığını doğrudan açıklar.

© Devlet Arşivleri Başkanlığı - 2018 Sunucu 3 tarafından 209 milisaniyede cevaplandı

Levha F · BOA, Y.MTV. 1/11 (17 Muharrem 1295 / 21 Ocak 1878) — «حرف الالف، حرف الباء ...» başlıklarıyla tanzim edilmiş Bâbıâlî alfabetik kelime kodeksi (اشقيا, 49 = پاشا, 132 = حركت, 242 = سوق, 295 = فرقه, 526).